להכי אומ׳[כז] דהכי קא קשיא[כח], מה שקנתה אשה קנה בעלה, כלומר אם מכרה ונתנה אינו קיים. ולהכי איכסיף רבא, דודאי אינו רשותה להקנות בו גט הואיל ואין לה רשות למוכרו. ואף על פי שאין לו פירות לבעל, להכי מיקניא לה[כט] דאין לה רשות למכור לא הויא נמי חצירה למיקני לה גט.

ואם תאמר וכי פחותה משוכר ושואל שאף על פי שאין להם אלא פירות בחצר השוכרה או שואלה יש לו קנין לקנות בה חפץ. כדאמרינן (קיד׳ כז ע״א וש״נ) גבי מעשה רבן גמליאל וכו׳ דקאמר ליה מקומו מושכר לך ובהכי מיקני ליה מעשר שבו. תריץ דגדול קניינו של שוכר יותר מן האשה, שאם שכר בית לזמן ומת אין בעל הבית יכול להוציא את היורש עד השלמת הזמן, אם כן יש לו בה קנין גמור ויש לו נמי קניין לקנות חפץ. אבל אשה זו אם מכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות דמכרה ונתנה אינו קיים אלא בחייה שאין לו פירות בחייה. תדע מדלא תנא שאם מכרה ונתנה קיים בבבא בתרא כדקתני בכתובות. אבל לאחר מיתה יוציא מיד הלקוחות או הוא או יורשי׳ו ולאחר מותה תחזור השדה ליורשי הבעל אם כן קניינה קנין גמור.

ואם תתמה על זה והלא בשכותב לה דין ודברים אין לי בנכסים, אף על פי שבכך אינו מסתלק מן הפירות, מסתלק הוא, שאם מכרה ונתנה קיים, כל שכן הכא נותן (לו) [לה] שדהו שאין לו פירות, שיש לומר שמסתלק מן המכר. תריץ דבדין ודברים הרי כתב לה בנכסים, ומגוף הקרקע נסתלק הימנו לעשות מה שהיא רוצה, אבל בנתינת שדהו אין לנו לומר שמסתלק מגוף הקרקע ותהא מכירתה קיים, אלא ודאי לא נסתלק אלא מן הפירות או אם יגרשנה יהא שלה.

קלד

אמר[ל] לנו ר׳ דבסדין של פשתן עושין ציצית של פשתן ומשום[לא] ציצית הוא דעל ציצית הכנף כת׳ משמ׳ הציצית ככנף מה הוא פשתן אף ציצתו פשתן. ויש חולקין בדברי׳. ואין משמ׳ כדבריהם שאף בתשובות הגאונים מצא ר׳ כמו כן. ואנכי שאלתי לו אם יש משום כלאים לציצית של פשתן לכנף של צמר ושל צמר בכנף של פשתן. ואמר לי הן דגזרו חכמים משום כסות לילה ואפילו בזמן שהיו מטילין תכלת בציצית כדין הציצית כ״ש האידנא גזרינן משום כסות לילה.

קלה

מצאתי[לב] בתשובות הגאונים. מה שכותבין בשטרות ובמתנות ונתתי לו ארבע אמות קרקע בחצירי, מי שאין לו קרקע היאך כותב כן. וראיתי שהשיבו שאפילו מי שאין לו קרקע כותב כן בזמן הזה וכמאן דאית ליה קרקע דמי. שאין לך כל א׳ מישראל שאין לו קרקע בארץ ישראל. שהרי גוים שהחזיקו בה ולכדוה אין להם חזקה דקיימא לן דקרקע אינה נגזלת לעולם. וארץ ישראל בהחזקתינו נשמרת לעולם אף על פי שאין אנו שולטים בה. והאו׳ משום ד׳ אמות משום קברו לא דבר ושיבוש הוא בידם דמצינו ברייתׄ בכתובות דהמוכר קברו ומעמדו אינו מכור וחוזר לבני המשפחה.

קלו

המגרש (פז ע״ב). **עד אחד עברי ועד אחד יווני עד אחד עברי ועד אחד יווני באין מתחת זה לתחת זה. כזה**[לג].

גט	גט
ראובן בן עברי	יעקב
שמעון בן יוני	יוסף
שמעון בן עברי	יעקב
נפתלי בן יוני	יחצאל

ה״ג[לד] **וליתכשר האי בעד אחד עברי ועד**

כז. אומר ר׳. **כח.** בכי״י: דהכי מקשה.
כט. נדצ״ל ליה. **ל.** סימן זה נמצא כתוב על גליון כי״א והוא מדבי רש״י ואינו שייך לספרנו. עי׳ ס׳ תשובות רש״י עמ׳ 112. **לא.** באו״ה לרש״י עמ׳ 46: והשוב צצית הוא. **לב.** גם סימן זה נמצא כתוב על גליון כי״א והוא מדבי רש״י [עי׳ ס׳ האורה עמ׳ 229 ותשובות רש״י עמ׳ 299] ואינו שייך לספרנו. **לג.** בכת״י: בכולי תלמודא מיקרי יוסף בן שמעון. (ולא נתברר על מה קאי). **לד.** תוכן הסימן בשם רבינו בתוס׳ ד״ה עד ובשא״ר כאן.

אחד יוני. ולא גרסינן והאי בעד אחד עברי ועד אחד יוני. ולא היה בספרים[לה] אלא שרבותינו הגיהו. והכי פירושא, **וליתכשר האי בעד אחד עברי ועד אחד יוני**, דאפילו גונדלית החתום, אותו גט שהעד ראשון נקרא עמו ליתכשר, דארבעתן [א]ההוא קיימי ושני[לו] יוונים חתמו גונדלית. והכי נמי הוה מצי למיפרך דארבעתן אחד קיימי. דאי לא חיישת לגונדלית תרוייהו מכשרנא להו דעדים עברים מוקמינן להו אימני ויוונים אשמאלי. דמילהו בקרובים כשר אפילו בסירוגים וכל שכן הוא דהא לא הרחיק אלא שיטה אחת. ומשני התם[לז] דעידי שניהם כשרין לא חיישינן לגונדלית ותנא דידן חייש לגונדלית ודילמא תלתא אחד, אשמאלי, וחד אחד, אימני. דעברי קמא חתם כהילכתו אימני ויווני קמא כהלכתו אשמאלי ועברי תניינא גונדלית ויווני בתרא כהלכתו והוו תלתא אשמאלי והוה ליה ימיני פסול. אי נמי ארבע אחד ראשון כהלכתו אימני ויווני קמא גונדלית ועברי שני כהלכתו ויווני שני גונדלית[לח] והוו להו ארבעתן אימני והוה ליה שמאלי פסול. ולא חש התלמוד להזכיר אלא פסול ימיני. דפיסול שמאלי הזכיר המקשה[לט].

ומה שבפנים[מ] לא נתיישב לי.

קלז

מעילה. אין מעילה בקרקעות[מא]. שאם אדם נהנה מן הקדש בעוד שהוא מחובר לקרקע לא מיתחייב קרבן מעילה עד שיתלש. ומה שאנו אומרים יש מעילה בגידולין בבאין לאחר מיכן, מותר[מב] לכשיתלשו קאמר. ומה שאנו אומרים (מעילה יג ע״א) המקדיש בור מועלין בו ובמה שבתוכו, תוכו כגון מים והמים תלושין הן, בו שחפר מן הקרקע ונהנה בו[מג]. דהוה ליה תלוש[מד]. ולא כפירוש רבינו שלמה[מה] שמפרש כמו[מו] שהצניע בו חפצים, דאם כן הוה ליה תשמישו במחובר. וברייתא היא בפירוש[מז] שאין מועלין במחובר במסכת מעילה (יח ע״ב). והכי תניא **יכול (ל)פגם ולא נהנה**, או[מח] ששפך משקה דקדש ולא נהנה ממנו[מט], או נהנה בדבר שיש לו פגם ולא אכל ולא פגמו כלום, או נהנה בדבר **המחובר לקרקע ובשליח שעשה שליחותו** של בעל הבית, כגון שאמר לו בעל הבית לקנות טלית ממעות הקדש וקנה לו טלית יכול ימעול השליח, **נאמר חטאה**[נ] בשגגה **כאן ונאמר להלן חטאה** ולא תשאו עליו חטא **מה חטא בשגגה**[נא] **פוגם ונהנה ומה**[נב] **שפוגם ונהנה** הוא בעצמו, שפוגם את התרומה הוא בעצמו ממנה[נג] **ובתר שפגם הוא נהנה** ולא בדבר אחר, **ופגימתה והנייתו כאחד ובתלוש מן הקרקע ובשליח שעשה שליחותו**, שאם תרם מדעת בעל הבית[נד], **אף חטא האמור במעילה פוגם ונהנה** מעל, לאפוקי קרע שיראין פגם ולא נהנה, או לבוש נהנה ולא פגם, **ומה**[נה] **שפגם נהנה** לאפוקי דחד קרע חצי שיעור פרוטה[נו] ואידך לבוש ונהנה חצי שיעור דלא

[לה] עי׳ כל המקורות דלא גרסי בדק״ס השלם עמ׳ רפג הע׳ 46. [לו] קרי דשני. [לז] נדצ״ל **הא** דתני זעירי שניהם כשרין דלא חייש לגונדלית. [וקצת מזה בכי״י: התני וכו׳ דלא חייש]. ומשמע ד׳הא תני זעירי׳ הוא חלק מן הקושיא. [לח] צ״ב למה מפרש את האפשרות של שמאלי פסול בארבעה אחד, למה אינו מפרש גם כאן בשלשה ואחד, והיינו שיוני שני חתם כהלכתו כמו שפירשו תוס׳ בשמו וכמו שפירש בפסול דימני. [לט] ר״ל ומש״ה לא הזכיר התלמוד הך דארבע אחד וכו׳ והו״ל שמאלי פסול. [מ] נראה שכונתו על גירסת רש״י (אור לישרים). [מא] עי׳ להלן בהערה ס. [מב] צ״ל דוקא או היינו (במקום מותר). [מג] וכ״ה בשם רבינו בתוס׳ ב״ב דע״ט ע״א ד״ה מועלין ובסתם בסנהדרין דט״ו ע״א ד״ה אין. [מד] והובאו דברי רבינו [׳וכן כתוב בספר הישר׳] בחידושי הרמב״ן והרשב״א למכילתין דל״ט ע״א ובחי׳ הרמב״ן לב״ב שם. וכ״ה בתוספות תלמיד ר״ת [הנד׳ בשיטת הקדמונים] לב״ק ד״ו סע״ב בשם רבו. [מה] צ״ל רבינו שמואל והוא בב״ב עט ע״א ד״ה מועלין והובא בשמו בתוס׳ במכילתין לט ע״א ד״ה עבדא. [מו] צ״ל כגון. (הרב ש׳). [מז] בכי״י בפירקין. וכנ׳ ט״ס. [מח] כל פירוש הברייתא שלהלן הוא בעקבות פי׳ רגמ״ה הנד׳ על גליון הגמ׳. והמלה ׳או׳ מלמדת שחסר לפניה כגון שקרע לבוש של הקדש ולא נהנה. כמו ברגמ״ה. [מט] בכי״י נוסף: או נהנה ממנו. וטס״ה. [נ] לפנינו: נאמר חטא בתרומה ונאמר חטא במעילה. [נא] לכאו׳ צ״ל בתרומה. [נב] צ״ל ומי שפוגם נהנה. [נג] צ״ל נהנה ממנה ובדבר שפגם. (כ״ה בפרגמ״ה). [נד] דהויא תרומתו תרומה. (שם). [נה] צ״ל ומי (שם). [נו] כן פי׳ רגמ״ה [ובשטמ״ק הגיה כן אף בפירש״י]. וכבר הערנו לעיל שכל פירוש הברייתא בעקבותיו.

מועלין, **ובדבר שפוגם בו נהנה** לאפוקי (נהנה חצי) פגם חצי שיעור [ו]נהנה חצי שיעור.

הרי פירשתי לך מקצת הלכות מעילה והבאתי לך ראיה שאין מעילה בקרקעות. ועוד אביא לך כדבריי[נז] דאמרינן כמו כן במסכת מעילה (יג ע״א) הדש קלעין[נח] בשדה הקדש מועלין. ופרכינן והא אין מועלין[נט] ומתרץ ש״מ אבקה מעלי לה. כלומר מה שמתאבק בשדה הקדש בקלעים. נר׳אה בעיני דמין קיטנית יפה להן האבק (בין) תלוש ולפיכך מועלין בו.

ומה שאנו אומרים במסכת גיטין בהשולח גט (לט ע״א) ובמסכת סנהדרין בפר׳ קמא (טו ע״א) אין מועלין בשערו של עבד איתקש לקרקעות ואין[ס] מעילה בקרקעות, צריכין אנו לפרש כגון שעשה בעודן מחוברין לראש, דאי בתלושין ועשה בהן נפה וכברה כמו שפיר׳ הקונטרס[סא] הוה ליה תלוש אמאי אין מעילה. ותו לא מידי.

קלח

פרוזבול[סב]. דוכרן פיתגמי מה דהוה קדמנא אנו פלוני ופלוני הדיינין שבמקום פלוני כך וכך לחדש פלוני שנת כך וכך לבריאת עולם למנין שאנו מונין כאן בכרך או[סג] במגרש פלוני איך פלוני בן פלוני אמר לנו קנו ממני ארבע אמות בחצירי ותנו לו לפלוני בר פלוני וקנינא מיניה ויהיבנא לפלוני בר פלוני. וכך אמר לנו פלוני בר פלוני מוסר אני לכם פלוני בר פלוני ופלוני בר פלוני הדיינים שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי כך וכך על פלוני שאגבנו כל זמן שארצה. וקנין הארבע אמות קנינא מן פלוני זה לפלוני זה בכל[סד] מה דכת׳ ומפרש לעיל במנא דכשר למיקניא ביה ומה שעשינו כתבנו וחתמנו. פלוני בר פלוני פלוני בר פלוני פלוני בר פלוני. אם הם שלשה. ודיי בשנים.

ואשר החזרתי מעניינו של שטר בשיטה אחרונה, למען לא ימצא אדם אחרי מאומה ויערער על קנין ד׳ אמות. כי הלווה להפטר מתאווה, והמלוה מקוה להיות גובה, שוה בשוה. ואתה לא תלוה[סה], והיית כגן רווה[סו].

יעקב בר מאיר נ״ע.

וזה הכתב אשר שלח עם הפרוזבול. יוחן[סז] אומר לחכמה אחות. למד צדק בארץ נכוחות. ישיגוך שובע שמחות. שלוות עולם השקט ובטוחות[סח]. על שטר פרוזבול אגיד שיחות. אביא ראיות[סט] אונות[ע] נכוחות[עא]. פן יש בכם איש בא לדחות. אומר יוכל למחות ברוחות[עב].

צא ולמד מדאמרינן בתחלת פרק השולח גט (לב ע״ב) איתמר בפני כמה מבטלו רב נחמן אמר בפני שנים, ומייתי רב נחמן ראיה דלתרי [עג]דיינין קרו להו מדתנן הדיינין חותמין מלמטה או העדים מה העדים בתרי אף דיינין בתרי. והלכתא כרב נחמן כדפסיק תלמודא. שמע מינה דייני פרוזבול דיי בשנים וכל שכן

[נז] בכי״י לדברי וכנ׳ נשמט: ראיה לדבריי. [נח] לפנינו קלעילין. [נט] במחובר (הרב ש׳). [ס] ׳ואין מעילה בקרקעות׳ ליתא לפנינו בגמ׳ והוא כנ׳ הוספת רבינו. אבל יתכן שכן גריס רבינו בגמ׳. גם הכתוב בפתיחת הסימן ׳אין מעילה בקרקעות׳ יתכן שמלמד כן. ומסתעיין מרש״י במכילתין כאן שכתב אין מעילה בקרקעות וכו׳. ולכאו׳ הוא דיבור המתחיל. [סא] עי׳ רש״י סנהד׳ שם ד״ה שער ועי׳ הערת הרב היישריק בחי׳ הרמב״ן עמ׳ רמד. ועי׳ באור לישרים כאן שכת׳ שרש״י לא נתכון לכך. והנה רש״י ב״ק ד״ו סע״ב כתב דלא משכחת לה אכילת בהמתו בשדה הקדש דאין מעילה בקרקעות וכל המחובר לקרקע כקרקע דמי. וטען עליו בתוספות תלמיד ר״ת [הנד׳ בשיטת הקדמונים] דהא א״א לאכילה בלא תלישה קודם וכיון שנתלשו לא מיקרו גידולי קרקע. וכן הקשו האחרונים שם. עכ״פ חזינן לכאו׳ דרש״י לשיטתיה דכל שהקדיש במחובר אין מעילה אפילו אחר שתלש. ועל פירוש רבינו דמיירי בנתלש עי׳ מש״כ באור שמח פ״ה מהל׳ מעילה ה״י. [סב] כל הסימן הועתק בס׳ ראבי״ה סי׳ תתצב (ריש כרך ג). ובסידור מנהג אשכנז המערבי כ״י אוקס׳ 1104. פליטות קולמוס שאין בהן משמעות תקנתי על פיהם בשתיקה. [סג] **או במגרש פלוני** ליתא בכי״י ובראבי״ה ובסידור הנ״ל. [כתיבת מגרש נזכרה לענין גט בתשו׳ ריצב״א שבמרדכי גיטין ר׳ תמו]. [סד] בראבי״ה ככל. [סה] עפ״י דברים כח יב. [סו] עפ״י ישעיה נח יד. [סז] עפ״י ישעיה כו י: יחן רשע בל למד צדק בארץ נכוחות (ושם פירושו בתמיה). אומר לחכמה - עפ״י משלי ז ד. [סח] עפ״י ישעיה לב יז. [סט] כך בראבי״ה ובסידור. בכתה״י ראוית. [ע] מלשון כח. כמו ׳מרב אונים׳ ישעיה מ כו. [ואולי הכונה ראיות כתובות, כדתנינן ב״ב נב ע״ב ׳אונות ושטרות׳]. [עא] כ״ה בראבי״ה ובסידור. בכתה״י בכוחות. [עב] כ״ה שם ושם. והוא עפ״י כתובות קא ע״א. בכתה״י